

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ, Ι

Αγαπητέ μου Δημόνικε,

μέ πολλή χαρά πήρα τό γράμμα σου προχτές, όπου μου βάζεις ένα σωρό έρωτήματα σχετικά μέ τό αιώνιο πρόβλημα τής αγάπης. Είλικρινά πελάγωσα μή ξέροντας πώς νά ξεκινήσω. Άν προσπαθήσω νά όρίσω μία τόσο ασύλληπτη έννοια είναι σίγουρο πώς θ' αποτύχω. Η αγάπη δέν είναι πρόβλημα όρισμού. Είναι δωρεά αποκάλυψης. Συχνά καταφεύγουμε στόν άξεπέραστο όρισμό πού μās κληροδότησε ό Απόστολος Παύλος. Άλλά, στην πραγματικότητα, τί νοιώθουμε βαθύτερα έμεις άπ' αυτόν τόν όρισμό; ό λογικός μας νους σήμερα άμφισβητεί έπιδεικτικά τήν έννοια καί τήν δύναμη τής αγάπης. Τήν όνομάζει ουτοπία, αυταπάτη, τήν απορρίπτει ως παράμετρο δημιουργίας τόσων κοινωνικων θεσμων, ως σταθερό σημείο κάθε εξέλιξης, βιολογικής, ήθικης, πολιτιστικής. Προσπαθεί νά τήν έντάξει μέσα στις έπιστημονικές της έρευνες, νά τήν «άποδείξει» στατιστικά, νά μετρήσει μ' έναν λόγο τό άπροσμέτρητο, νά χωρέσει στή γνώση τό άχώρητο. Η τραγική μοίρα τής έποχής μας, τό πνευματικό άδιέξοδό του σύγχρονου κόσμου βρίσκεται στην άπελπισμένη προσπάθεια του Άνθρώπου νά έρευνά κυρίως ό, τι έρχεται άμεσα στην εμπειρία του μέσα άπό τις αισθήσεις. Τό «έπέκεινα» του είναι άδιάφορο, ξένο. Η άκόμη χειρότερα, έχθρικό. Έτσι αδυνατεί νά διακρίνει πώς αυτά πού αγαπάμε δέν είναι παρά προβολή του αγαπητου στον αισθητό κόσμο πού μας περιβάλλει, ένω τό ίδιο τό αγαπητό, βασιλεύοντας στον υπεραισθητό κόσμο, παραμένει άθέατο.

Δέν ύπάρχει άρετή πού μπορείς νά τήν θεωρήσεις δίχως αγάπη. Η άνδρεία, ή δικαιοσύνη, ή σωφροσύνη, ή σοφία δίχως αγάπη προς Έκείνο άπ' όπου πηγάζουν είναι άπάτη. Έπειδή ή καθαρή αγάπη είναι μακριά άπό κάθε προσκόλληση στον υλικό κόσμο καί είναι στραμένη στην μοναδική πηγή άπ' όπου έκπορεύεται. Έπειδή αγάπη είναι ό Θεός. Γι' αυτό ή αγάπη έχει άπέραντη δύναμη. Αγάπη καί Θεός είναι μία ουσία. Καί άληθινή προσευχή στον Θεό είναι ή αγάπη. Πού δωρίζει ταπεινοφροσύνη, ειρήνη στον νου, σταθερότητα στό αίσθημα, έστίαση τής προσοχής στην παρουσία του Θεου, παράδοση στό θέλημά Του.

Άγάπη είναι νά γίνουμε ένα μέ τό Θεό. Αγάπη σημαίνει νά συγχωνευτούμε μέ τό άλλο πλάσμα πού είναι ένσωμάτωση του ίδιου Θεου πού κατοικεί μέσα μας. Χωρίς περιστροφές, διακρίσεις, δικαιολογίες, έκπτώσεις ή εκλογικεύσεις. Ό Θεός είναι ένας καί ίδιος σε όλους. Όποιος ξεχωρίζει δέν αγαπά. Νά χάνεις τήν προσωπική σου ταυτότητα, τήν άτομικότητά σου καί νά γίνεσαι ένα μέ τόν Θεό. Αυτό είναι αγάπη: οίκουμενική, παντοτινή, άδιαίρετη. Άλλη αγάπη δέν ύπάρχει.

Ίσχυριζόμαστε, καλό μου παιδί, συχνά πώς είμαστε πιστοί στον Θεό, πώς αγαπάμε τον Θεό. Τό ίδιο συχνά, όμως, διαμαρτυρόμαστε και επικρίνουμε άμετρητα πράγματα, γεγονότα, ιδέες στην Δημιουργία, πού είναι όλα δικά Του δημιουργήματα. Τό ερώτημα είναι: μπορούμε ν' αγαπάμε τον Δημιουργό και ν' απορρίπτουμε τή Δημιουργία Του; ή, έστω, όρισμένα μέρη της, μερικές πλευρές της, κάποια στοιχειά της πού δέν τά βρίσκουμε σύμφωνα μέ τίς προτιμήσεις ή τίς επιλογές μας; Είναι αγάπη αυτή προς τον Θεό; Πώς γίνεται νά ξεχνάμε τήν πανταχοῦ παρουσία τοῦ Παντογνώστη Κυρίου στό Σύμπαν και τήν πληρότητα πού Αὐτός δίνει σέ κάθε του λεπτομέρεια; ἂν σ' ἀλήθεια αγαπάμε τον Δημιουργό αγαπάμε και τήν Δημιουργία Του. Διαφορετικά ἔχουμε ἕναν Θεό πού τον αγαπάμε μέ ὄρους, μέ προϋποθέσεις, μέ περιορισμούς και, ὅπωςδήποτε, σύμφωνα μέ τά δικά μας μέτρα. Τά ίδια μέτρα πού θ' ἀκολουθούσαμε θεωρητικά ἂν ἐμεῖς δημιουργούσαμε αὐτόν τον κόσμο και ὄχι Ἐκεῖνος!

Ἡ ἀποδοχή τοῦ Σύμπαντος ἔτσι ὅπως εἶναι σημαίνει νά βλέπουμε τον Πάνσοφο Κύριο στά πάντα. Νά βλέπουμε τό θέλημά Του μέσα σέ ὅλα, παραδίνοντας τίς δικές μας ἐπιθυμίες και ἀποτιμήσεις. Ἡ παράδοση τῆς προσωπικῆς μας προσδοκίας στή Θεία Βούληση εἶναι ἀληθινή ταπεινοφροσύνη. Χωρίς ταπεινοφροσύνη δέν ὑπάρχει αγάπη.

Λέμε, γιά παράδειγμα, πώς αγαπάμε ἕνα πρόσωπο, ἕνα ἔργο τέχνης, ἕνα τοπίο, μιὰ ιδεολογία, ἕνα ἐνθῦμιο, ἕνα σύστημα, ἀλλά τί αγαπάμε στήν πραγματικότητα; αὐτό πού καταδύεται σ' ἕνα παρελθόν δικό μας, γεμάτο ἀπό βιώματα, ἐπιλογές, προτιμήσεις, συγκινήσεις, πληροφορίες, σκέψεις, ἀκόμη και συμφέροντα; ή μήπως μιὰ προσδοκία, ἕνα ὄραμα, ἕνα ὄνειρο, μιὰ μεταφυσική εἰκόνα τοῦ μέλλοντος; τί ἀπό τά δύο; Τό παρελθόν πού ἐπιβιώνει στή μνήμη ή τό μέλλον πού δεσπόζει στήν προσδοκία; ἀλλά ή αγάπη βασιλεύει στό παρόν. Ἐδῶ, τώρα, ὅπου παρελθόν και μέλλον συνυπάρχουν στήν παρουσία τοῦ Θεοῦ, στή δική μου παρουσία. Διαφορετικά αὐτά πού – δῆθεν – αγαπάμε εἶναι εἰδῶλα. Εἴτε τοῦ νεκροῦ παρελθόντος εἴτε τοῦ ἀνύπαρκτου μέλλοντος. Αγαπάμε ἀληθινά μονάχα στό παρόν. Ὅταν ή μνήμη και ή προσδοκία ὑποχωροῦν μπροστά στή δύναμη τοῦ φωτός τῆς αγάπης πού λάμπει τώρα, ἐδῶ. Καί τότε δέν ὑπάρχουν πιά περιορισμοί, δέν ὑπάρχουν ἐπιλογές, δέν ὑπάρχουν ὄρια. Ὅλα εἶναι αγάπη. Ἐτσι μόνο μπορούμε ν' αγαπάμε πρόσωπα, γεγονότα, ιδέες πού μᾶς ὀδηγοῦν σέ παρόμοιες ἀποκαλύψεις. Καί τότε αγαπάμε πιά πολύ νά δίνουμε παρά νά μᾶς δίνουν. Τότε νοιώθουμε πώς γινόμαστε ὁ δίαυλος πού μέσα του θά κυλήσει ή ἀτέλειωτη αγάπη τοῦ Θεοῦ, πού δέν εἶναι οὔτε δική μου, οὔτε δική σου, ἀλλά οἰκουμενική, αἰώνια, δίχως ὄρια και ὑπολογισμούς. Τότε αγαπάμε ἀληθινά τό Τέλειο, γινόμαστε τέλειοι ἐμεῖς, χωρίς κάν νά διεκδικοῦμε αὐτήν τήν τελειότητα.

Αγαπητέ μου Δημόνικε, δέν υπάρχει πιό μάταιη προσπάθεια νά προσεγγίσουμε τήν ἔννοια τῆς ἀγάπης ἀπό τό νά ἐπιχειρήσουμε νά τήν ἐρμηνεύσουμε *λογικά*. Ὁ Λόγος εἶναι μιά μεγαλειώδης ἔννοια, ἡ Ἀγάπη εἶναι κάτι διαφορετικό. Ἡ Ἀγάπη δέν καταργεῖ τόν Λόγο. Τόν ὑπερβαίνει. Ὁ Λόγος ἀναγνωρίζει τήν ὕπαρξη τοῦ «ἐγώ». Ὁ Λόγος νομοθετεῖ, κρίνει, γράφει ἱστορία. Ὁ Λόγος θεσπίζει τήν Δικαιοσύνη. Ἡ Ἀγάπη τήν ὑπερβαίνει. Κι ἔτσι φτάνει στήν θυσία. Ἐως τήν αὐτοθυσία. Κι αὐτό δέν ἐρμηνεύεται «λογικά». Ἀνιχνεύεται μόνο βιωματικά. Ὅπως ἄλλωστε, βιωματικά προσεγγίζεται ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ. Οἱ ιδέες εἶναι οἱ φυσικοί γόνου τοῦ Λόγου. Ἡ θυσία εἶναι τό ὑπέρολο γέννημα τῆς Ἀγάπης. Ὁ Λόγος ἰσχύει γιά τόν αἰσθητό κόσμο. Ἡ Ἀγάπη ἀναίρεται στόν ὑπεραισθητό. Ὁ Λόγος δέν συγχωρεῖ, ἀπονέμει δικαιοσύνη. Ἡ Ἀγάπη συγχωρεῖ, παραμερίζοντάς την. Ἐτσι ἀνανεώνει διαρκῶς τόν κόσμο γιά τούς ἐκλεκτούς, διαμηνύοντας τήν αἰώνια παρουσία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ἀγάπη εἶναι ζωή, εἶναι ἡ κινητήρια δύναμή της, εἶναι ἡ ἴδια ἡ οὐσία της, ἀφετηρία καί τέλος της. Ὅλα ἐκδηλώνονται σέ ζωή, ὅλα ἀνθίζουν σέ κίνηση, πηγάζοντας ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὑμνοῦν τό μεγαλεῖο Του, διδάσκουν τήν πρόνοια, τό ἔλεος, τήν αἰωνιότητά Του. Καί εἶναι γι' αὐτό πού χρειάζεται νά τήν ἐμπιστευόμαστε, εἶναι γι' αὐτό πού πρέπει νά τολμᾶμε βιώνοντας αὐτό τό μεγαλειώδες, τό ἀχώρητο καί ἀπερίγραπτο θαῦμα τῆς ζωῆς πού ἐκπορεύεται ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Θά μπορούσα νά σοῦ μιλῶ γιά ὦρες ἀτελείωτες γι' αὐτό τό θαῦμα πού μέ τόσο μόχθο πνευματικό, τόσες θυσίες προσπαθοῦμε νά βιώσουμε ὅλοι μας. Ἀλλά ποιό θά ἦταν τό ὄφελος; Ἡ Ἀγάπη δέν εἶναι γέννημα τοῦ Λόγου. Καί γι' αὐτό δέν προσδιορίζεται μέ λόγια. Ἡ Ἀγάπη εἶναι ὑπηρεσία, εἶναι φροντίδα καί μέριμνα γιά τούς ἄλλους. Εἶναι τό ἄνοιγμα τῆς καρδιάς στό φῶς τοῦ κόσμου. Δέν τήν χωραεῖ ὁ Λόγος καί δέν διατυπώνεται μέ λόγια. Συχνά θυμᾶμαι τόν Μεγάλο μας Δάσκαλο, τόν Ἀπόστολο Παῦλο, πού εἶπε: «Ὁ γάρ πᾶς νόμος ἐν ἐνί λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν»¹

Νόμοι, θρησκείες, φιλοσοφικά συστήματα, πνευματικά, κοινωνικά καί ἱστορικά ρεύματα καταναλώνουν ἑκατομμύρια σελίδες, λόγους, κινήματα, σχολές, ἱερατεῖα, ναούς, αἶμα καί ἀνθρώπινες ζωές στήν διάρκεια τῆς Ἱστορίας γιά νά μᾶς διδάξουν μόνο αὐτό. Τί κατάφεραν τόσους αἰῶνες; Ποιός μπορεῖ νά φωτίσει αὐτή τήν φράση, τόσο ἀπλή στό μεγαλεῖο της, τόσο οὐσιαστική στό περιεχόμενό της, τόσο ἀστραφτερά καθαρή στή διατύπωσή της; Ποιός μπορεῖ νά μᾶς ὀδηγήσει στή βαθύτερη κατανόησή της; Ἀλλά κυρίως: ποιός μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει στήν ἐφαρμογή της; ἀπό πού θά ἀντλήσουμε τή δύναμη νά ξεπεράσουμε τά πελώρια ἐμπόδια τοῦ ἐγωϊσμοῦ μας πού τόσο εὐκόλα, τόσο πονηρά δικάζει – καί καταδικάζει – τούς ἄλλους καί ἐξ ἴσου εὐκόλα καί πονηρά μᾶς αὐτοδικαιώνει;

Ο Ἰησοῦς ὑπέδειξε μιά ξεκάθαρη, μεγαλειώδη στήν λαμπρότητα καί τή διάρκειά της κατεύθυνση ἀναζήτησης αὐτῆς τῆς δύναμης. Εἶπε: «*Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ὑμῶν ἐστί*»². Τί ἄλλο μπορεῖ νά παραβληθεῖ στό ἀπαράμιλλο; τί ἄλλο νά ὑπερβεῖ τό ἀνυπέρβλητο; τί νά χωρέσει τόν Ἀχώρητο;

Δές, ἀγαπητέ μου Δημόνικε, τόν βίο τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Ποῦ ἀναζητεῖ τήν εὐτυχία του; Μέ τί προσήλωση, τί ζῆλο καί τί πάθος ἐπιδιώκει τήν δική του ἀπόλαυση, τή δική του εὐημερία, τή δική του ἡσυχία, πάντοτε μόνο τή δική του. Ἀλλά ἡ Ἀγάπη δίνει πάντα συγχωρώντας ἐνῶ ὁ ἐγωϊσμός παίρνει λησμονώντας. Τί ἄλλο μπορεῖ νά χωρέσει ἀκόμη μέσα στόν τόσο ἀσυγκράτητο πυρετό αὐτῆς τῆς ἐγωϊστικῆς, μονολιθικῆς προσπάθειας πού ἀναζητάει τήν «εὐτυχία» μέσα στήν ἀδιάκοπη ἀλλαγῆ, μέσα σε ὅ,τι διαρκῶς μεταβάλλεται; Ποῦ καιρός, ποῦ χρόνος, ποῦ ἐπιθυμία νά γνωρίσει τόν Ἐαυτό του, τόν μόνο ἀληθινά καί αἰώνια ἀμετάβλητο, ὅπου βρίσκεται καί ὁ προαιώνιος θρόνος τῆς Ἀγάπης, τῆς ἀληθινῆς Ζωῆς καί τῆς ἀτέλειωτης Εὐτυχίας;

Ἄς μὴν περιμένουμε, λοιπόν, ἀπό ἄλλοῦ νά συναντήσουμε τήν Ἀγάπη. Ἄς βυθιστοῦμε στό βασίλειο τοῦ ἑαυτοῦ μέ προσευχή, μέ περισυλλογή πάνω στό μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ. Ἄς μὴ περιμένουμε τούς ἄλλους νά μᾶς ἀγαπήσουν. Οἱ «ἄλλοι» εἴμαστε ἐμεῖς. Ἄς τούς δώσουμε αὐτό πού νοιώθουμε ὅτι μᾶς στεροῦν. Δέν μποροῦμε νά κάνουμε τούς ἄλλους νά μᾶς ἀγαπήσουν. Μποροῦμε, ὅμως, νά γίνουμε ἄξιοι ν' ἀγαπηθοῦμε. Ἡ Ἀγάπη εἶναι τό μόνο ἀγαθό στό Σύμπαν πού ποτέ δέν ἐξαντλεῖται ὅσο κι ἂν τό παρέχουμε. Ἐπειδὴ εἶναι ἡ ἴδια ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ καί ὁ Θεός εἶναι ἀνεξάντλητος. Ἄς μὴ βάζουμε ὅρια στήν Ἀγάπη, ἄς μὴ τήν προσωποποιοῦμε. Ἄς ἀπλώσουμε τήν εἰρήνη της, τήν ἀγαθότητα, τό μεγαλεῖο της παντοῦ. Πρέπει νά θυμίζουμε πάντα στό νοῦ μας τήν παροδική παρουσία μας στόν κόσμο. Τήν ματαιότητα τῆς προσπάθειας νά ἀποθησαυρίζουμε πράγματα, ιδέες, συναισθήματα πού δέν μᾶς ἀνήκουν, καί πού μᾶς παραχώρησε ἡ ζωὴ μέ ἡμερομηνία ἐπιστροφῆς. Νά θυμόμαστε πάντα πῶς, ἀφήνοντας κάποτε τή ζωὴ, παίρνουμε μαζί μας μόνο ὅ,τι ἔχουμε δώσει. Οἱ ἀναζητήσεις μας, οἱ πόθοι μας νά βροῦμε τό μυστικό τῆς Ἀγάπης ἔξω ἀπό τόν Ἐαυτό μας εἶναι μάταιες. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀβυσσαλέα Γνώση, ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Εὐδαιμονία Του εἶναι μέσα μας. Καί εἶναι τόσο παράδοξο πού κάτι τόσο κοντινό μας μοιάζει τόσο ἀπόμακρο καί ξένο, θυμίζοντας τόν ἄνθρωπο πού ψάχνει τά γυαλιά του ἐνῶ τά φοράει

Ἐλπίζω ὅμως, καλό μου παιδί, μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ νά ἐπανέλθω καί

πάλι στο μεγάλο μυστήριο της αγάπης. Ός τότε εἶθε πάντα νά εἶσαι καλά
καί νά εἶναι

Ὁ Θεός μαζί σου

-
1. ΓΑΛΑΤ., V §13
 2. ΛΟΥΚΑΣ, XVII §21